

- criteriul originii veniturilor (teritorialității);
- criteriul domiciliului (rezidenței);
- criteriul naționalității (cetățeniei).

DE REȚINUT: De regulă, acest criteriu se *utilizează de țările în curs de dezvoltare* interesate să impună veniturile realizate sau averea situată pe teritoriul lor.

În conformitate cu **criteriul originii veniturilor (teritorialității)**, impunerea se efectuează de către organele fiscale din țara pe al cărei teritoriu s-au realizat veniturile sau averea, făcându-se abstracție de naționalitatea sau reședința beneficiarilor de venituri.

DE REȚINUT: De regulă, acest criteriu este *promovat de țările dezvoltate din punct de vedere economic*, deoarece sunt frecvente situațiile când persoanele fizice sau juridice domiciliare aici, realizează venituri sau dețin averi pe teritoriul altor state.

Potrivit **criteriului domiciliului (rezidenței)** impunerea veniturilor și a averii se efectuează de către autoritatea fiscală din țara căreia îi aparține rezidentul, fără a se ține cont dacă veniturile sau averea care fac obiectul impunerii sunt obținute, respectiv se află pe teritoriul aceluia stat sau în afara acestuia.

Conform **criteriului naționalității (cetățeniei)**, un stat impune rezidenții săi, care realizează venituri sau posedă avere din (în) statul respectiv, indiferent dacă ei locuiesc sau nu în țara lor.

Prin aplicarea acestui criteriu, statul urmărește ca veniturile și averea realizate (situate) pe teritoriul său de către rezidenții săi, care din diferite motive locuiesc o perioadă într-o altă țară, să fie impuse de organele sale fiscale.

Aplicarea unuia sau altuia dintre aceste criterii *este o opțiune ce aparține fiecărui stat*, dar trebuie avute în vedere și *acordurile încheiate între state pentru evitarea dublei impuneri* fiscale internaționale. Aceasta întrucât, modul în care sunt aplicate aceste criterii *poate conduce la apariția dublei impuneri*.

GESTIUNEA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII

1. Structura capitalului întreprinderii (Sichigea N., Giurcă Vasilescu L.- Gestiuinea financiară a întreprinderii. Teorie și aplicații, Ed. Universitaria, Craiova, 2007, pag. 39-49)

Capitalul întreprinderii, după natura lui se împarte în:

- capital real;
- capital fictiv (financiar).

Capitalul real este cel care își găsește reflectarea în bilanțul întreprinderii, materializat după sursele de proveniență în pasiv sau după modalitățile de folosință, în activ;

Capitalul fictiv sau financiar care este determinat de capitalul real ca urmare a modului de circulație al instrumentelor prin care se constituie (acțiuni, obligațiuni) sau instrumentelor prin care este utilizat (titluri de credit sau efecte comerciale: cambii, bilete la ordin, cec-uri, etc.). Prin modul de negociere a acestor instrumente pe piața capitalurilor se înregistrează fie un câștig de capital determinat de diferența între cursul de vânzare și cel de cumpărare în cazul acțiunilor sau obligațiunilor ca titluri de reflectare a capitalului real (capital social sau credite pe termen mediu și lung), fie o stingere succesivă de obligații determinată de un act comercial inițial, caz în care se comportă ca și capitalul lichid în cazul efectelor comerciale andosate pe piață.

Schematic, capitalul real al întreprinderii este reflectat în bilanț ca în figura următoare:

După modalitățile de folosință		După sursele de constituire			
I. Active imobilizate	Imobilizări necorporale	1.1. Capital social	I. Capital		
	Imobilizări corporale				

	Imobilizări financiare	1.2. Prime de capital, rezerve, rezultate, fonduri proprii	propriu	II. Capital permanent	III. Capital total
II. Active circulante	Stocuri				
	Creanțe	2.1. Credite și datorii pe termen mediu și lung			
	Investiții pe termen scurt	3.1. Credite și datorii pe termen scurt			
	Casa și conturi la bănci				

I. Capitalul total, **după sursele de constituire**, prezintă următoarea structură :

a) **Capitalul social** constituit la înființarea întreprinderii și sporit pe parcurs, reflectat într-un anumit număr de acțiuni, reprezintă, în general, partea preponderentă din capitalul întreprinderii. Capitalul social poate fi subscris prin aportul în bani și în natură al asociaților și rămâne în permanență proprietatea acționarilor.

Capitalul social are o dublă semnificație atât contabilă cât și juridică. Din punct de vedere *juridic* capitalul social reprezintă gajul general al creditorilor firmei, iar din punct de vedere *contabil* acesta este evidențiat în pasivul bilanțului fiind sursa de capital cu exigibilitatea cea mai îndepărtată, practic nedefinită, până la lichidarea întreprinderii, caz în care acționarii sunt "îndestulați după ceilalți creditori";

b) **Prime de capital, rezerve, rezultate, fonduri proprii** constituie o componentă complexă a capitalului întreprinderii care cuprinde mai multe elemente: prime de capital; rezerve asimilate capitalurilor; rezultatul reportat; provizioane; fonduri proprii.

Aceste elemente, indiferent de destinația lor, atâta timp cât nu a apărut nevoia pentru care s-au constituit, se folosesc pentru finanțarea activelor întreprinderii.

Primele de capital (de emisiune, de fuziune, de aport, de conversie) reprezintă excedentul dintre valoarea de emisiune și valoarea nominală a acțiunilor sau a părților sociale. Primele de capital pot fi încorporate în capitalul social sau transferate la rezerve.

Rezervele sunt împărțite în două grupe:

1. *rezerve din reevaluare* ce reflectă plusul sau minusul rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale;

2. *rezerve create în întreprindere* care pot fi:

- *rezerve legale sau fondul de rezervă* care se constituie prin prelevarea în fiecare an din profitul brut a unei cote de 5% până când acesta atinge 20% din capitalul social. În mod normal, fondul de rezervă nu are o destinație specificată, dar el poate fi utilizat pentru acoperirea unor pierderi pentru care nu s-au constituit alte rezerve, cu obligația reîntregirii lui. În fondul de rezervă pot fi încorporate chiar și peste limita legală, diferențele din vânzarea acțiunilor la un curs mai mare decât valoarea nominală după acoperirea cheltuielilor cu emisiunea;

- *rezervele statutare sau contractuale* se constituie anual din profitul net al entității, conform prevederilor din actul constitutiv al acesteia. Ele sunt folosite pentru acoperirea pierderilor sau pentru majorarea capitalului social;

- *alte rezerve* care nu sunt prevăzute de lege sau de statut și se pot constitui de către firme facultativ, pe seama profitului net pentru acoperirea pierderilor contabile sau în alte scopuri, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor sau asociaților, cu respectarea prevederilor legale.

De asemenea, întreprinderile își constituie în timpul anului *provizioane* care sunt destinate să acopere anumite pierderi și cheltuieli a căror cauză este precisă și asupra cărora există o incertitudine în ceea ce privește mărimea și data producerii lor.

Până la consumare, adică până la ivirea riscului previzionat, provizioanele constituie capital pentru întreprindere sau în caz de neconsumare, la sfârșitul anului, se transformă în venituri.

Un alt element al acestei componente îl reprezintă *rezultatul reportat*, adică profitul nerepartizat la sfârșitul anului, a cărui repartizare a fost amânată de adunarea generală a acționarilor.

Tot din această grupă, un element important al capitalului întreprinderii îl reprezintă *fondurile proprii* constituite în timpul anului și la sfârșitul anului din profitul net: fondul de participare a salariaților la profit, fondul pentru creșterea resurselor proprii, fondul de premiere, fondul pentru acțiuni social-culturale, alte fonduri speciale. Toate fondurile proprii, până la consumare pe destinația prevăzută, constituie capital pentru întreprindere.

Prin însumarea capitalului social cu grupa primelor de capital, rezervelor, rezultatelor, fondurilor proprii, se constituie *capitalurile proprii ale întreprinderii*.

c) Creditele pe termen mediu și lung (*pe o perioadă mai mare de un an*) sunt angajate de întreprindere pentru completarea nevoii globale de finanțare sub forma:

- creditelor bancare pe termen lung și mediu;
- împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni și prime de rambursare a acestora;
- sumelor datorate entităților afiliate și entităților de care compania este legată prin interese de participare;
- altor împrumuturi și datorii asimilate, precum și dobânzile aferente acestora.

Recurgerea la credite pe termen mediu și lung se face în special pentru finanțarea nevoilor permanente de resurse ale întreprinderii.

Fiind la dispoziția întreprinderii un timp mai îndelungat, creditele și datoriile pe termen mediu și lung împreună cu capitalurile proprii formează *capitalurile permanente ale întreprinderii*.

Capitalurile permanente sunt utilizate pentru finanțarea activelor imobilizate și a unei părți din activele circulante. Structura capitalului permanent oferă informații despre politica de îndatorare a firmei și a măsurii în care aceasta se fundamentează pe criterii de eficiență.

d) Creditele și datoriile pe termen scurt (*pe o perioadă mai mică de un an*) reprezintă o componentă dinamică a capitalului total al întreprinderii, determinată de nevoi temporare de finanțare, solicitate de ciclul operațiunilor de exploatare sau financiare, sau ca urmare a politicii de credit comercial acordat clienților.

Ele se reflectă, în special, în credite bancare pe termen scurt și datorii față de furnizori.

Creditele pe termen mediu și lung împreună cu creditele și datoriile pe termen scurt formează *capitalurile împrumutate* ale întreprinderii.

Capitalurile proprii împreună cu cele împrumutate formează *capitalul total* al întreprinderii.

Stabilirea unei *structuri de finanțare* optime, adică a unui raport corespunzător între capitalurile împrumutate și cele proprii, reprezintă o problemă de gestiune financiară cu implicații directe în mărimea eficienței și a controlului întreprinderii.

II. După modul de folosință, adică după durata de imobilizare a capitalurilor constituite din diverse surse, capitalul total al întreprinderii se materializează în două mari categorii de active:

- active imobilizate;
- active circulante.

a) Activele imobilizate reprezintă plasamente de capital pe termen îndelungat, mai mare de un an. Ele mai sunt cunoscute și sub denumirea de *utilizări durabile*, corespunzând în general resurselor stabile, adică capitalurilor permanente ale întreprinderii.

Activele imobilizate se concretizează în imobilizări necorporale, corporale și financiare.

Imobilizările necorporale sunt active identificabile nemonetare, fără suport material care sunt deținute pentru utilizare în procesul de producție, pentru a fi închiriate terților sau pentru scopuri administrative. În cadrul imobilizărilor necorporale se cuprind:

- cheltuielile de constituire (cheltuielile ocazionate de înființarea sau dezvoltarea unei entități);
- cheltuielile de dezvoltare;

- concesiunile, brevetele, licențele, mărcile comerciale, drepturile și activele similare, cu excepția celor create intern de entitate;
- fondul comercial;
- avansurile și alte imobilizări necorporale (avansurile acordate furnizorilor de imobilizări necorporale, programele informatice, etc.);
- imobilizările necorporale în curs de execuție.

Imobilizările corporale sunt active care sunt deținute de o entitate pentru a fi utilizate în producția de bunuri și prestarea de servicii, pentru a fi închiriate terților sau pentru a fi folosite în scopuri administrative și sunt utilizate pe parcursul unei perioade mai mari de un an. Imobilizările corporale cuprind:

- terenuri și construcții;
- instalații tehnice și mașini;
- alte instalații, utilaje și mobilier;
- avansuri și imobilizări financiare în curs de execuție.

Imobilizările financiare cuprind:

- ◇ acțiunile deținute la entitățile afiliate;
- ◇ împrumuturile acordate entităților afiliate;
- ◇ interesele de participare;
- ◇ împrumuturile acordate entităților de care compania este legată în virtutea intereselor de participare;
- ◇ investiții deținute ca imobilizări;
- ◇ alte împrumuturi (garanțiile, depozitele și cauțiunile depuse de entitate la terți).

Fiind plasamente pe termen îndelungat, activele imobilizate participă la mai multe cicluri de exploatare și își transferă în mod treptat, pe durata lor de funcționare, o parte din valoarea lor asupra utilităților create în întreprindere (produse, servicii, lucrări) prin procesul de amortizare. În activele imobilizate sunt cuprinse însă și elemente care nu se supun procesului de amortizare, datorită faptului că prin natura lor nu se uzează, adică nu-și pierd valoarea de întrebuințare (terenurile, imobilizările financiare).

b) Activele circulante reprezintă plasamente de capital pe termen scurt, mai mic de un an, în elemente necesare desfășurării neîntrerupte a procesului de fabricație sau comercializare al întreprinderii.

Durata plasamentului se limitează la un ciclu economic, capitalurile avansate fiind recuperate prin vânzarea și încasarea producției și reintroduse într-un nou ciclu economic.

În cadrul activelor circulante se disting următoarele subgrupe în funcție de gradul de lichiditate, respectiv rapiditatea cu care se transformă în disponibilități bănești:

a) *Stocurile de active circulante* cuprind: materii prime și materiale consumabile; producția în curs de execuție; produse finite și mărfuri; avansuri pentru cumpărări de stocuri. Diversele categorii de stocuri au o durată de imobilizare determinată de specificul proceselor de aprovizionare, producție, desfacere;

b) *Creanțele* cuprind: creanțele comerciale; sumele de încasat de la entitățile afiliate; alte creanțe; capitalul subscris și nevărsat. Toate aceste elemente sunt rapid transformabile în monedă;

c) *Investițiile pe termen scurt* cuprind: acțiunile deținute la entitățile afiliate, alte investiții pe termen scurt, de asemenea, rapid transformabile în monedă;

d) *Casa și conturile la bănci* care prezintă chiar forma lichidă a activelor circulante. În urma încasărilor realizate din vânzarea producției, din activități financiare sau extraordinare și a onorării obligațiilor față de furnizori, creditori, bugete, salariați, întreprinderea trebuie să dețină un minim de disponibilități bănești, minim de trezorerie, în orice moment, pentru a face față plăților urgente și neprevăzute sau a interveni la bursele de valori și mărfuri în vederea realizării unor plasamente rentabile.

Prezentarea structurii bilanțiere a capitalului total, după sursele de proveniență și după modul de utilizare are la bază următoarele criterii:

- exigibilitatea elementelor de pasiv;
- lichiditatea elementelor de activ.

Potrivit *criteriului exigibilității*, al scadențelor, capitalul total este evidențiat începând cu elementul cel mai greu exigibil, cu durata de scadență cea mai îndepărtată, capitalul social și rezervele legale, apoi creditele pe termen mediu și lung cu o scadență relativ îndepărtată și continuă, cu creditele și datoriile pe termen scurt care au o scadență relativ apropiată.

Potrivit *criteriului lichidității*, în activ, plasamentele încep cu elementele cu o durată de folosință relativ mare și lichiditate scăzută (activele imobilizate), se continuă cu stocurile de active circulante cu durată de imobilizare relativ redusă și lichiditate relativ mare și se încheie cu valorile realizabile în termen scurt cu lichiditate crescută (creanțe, investiții pe termen scurt) și disponibilitățile bănești ca formă concretă de manifestare a lichidității.

Având în vedere una din regulile de bază ale gestiunii financiare, și anume necesitatea ca durata de exigibilitate a resurselor să fie mai mare sau cel puțin egală cu durata de existență a activelor procurate din aceste surse, este evident ca activele durabile să fie acoperite cu resurse stabile; adică din capitalurile permanente se finanțează mai întâi activele imobilizate. Dar și o parte a activelor circulante, deși au o existență mult mai scurtă în întreprindere datorită rotației accelerate în cadrul succesiunii ciclurilor economice, capătă un caracter de permanență datorită asigurării continuității activității productive sau comerciale a întreprinderii. Este vorba de un nivel determinat al stocurilor de materii prime, producție neterminată, produse finite, mărfuri, al creanțelor față de clienți sau chiar al unor decontări cu bugetul de stat de recuperat (T.V.A. deductibilă) care se găsește cel puțin la un nivel minim pe toată durata anului în întreprindere. Este normal ca și această parte a activității întreprinderii să fie finanțată din capitaluri permanente.

*Diferența de capitaluri permanente rămase după acoperirea activelor imobilizate, destinată finanțării activelor circulante cu caracter de permanență, este cunoscută în literatura economică sub denumirea de **fond de rulment net**.*

Fondul de rulment net se determină astfel :

$$FRN = C_p - A_{in}$$

în care:

FRN - fond de rulment net;

C_p - capitaluri permanente;

A_{in} - active imobilizate nete (la valoarea contabilă netă rămasă după deducerea amortizării).

Acest mod de calcul subliniază influența structurii de finanțare asupra constituirii fondului de rulment net.

Având în vedere egalitatea bilanțieră, fondul de rulment net se poate determina și astfel:

$$FRN = AC - D_{ts}$$

în care:

AC - active circulante;

D_{ts} - credite și datorii pe termen scurt.

Deși nu este evidențiat în mod distinct în bilanț, fondul de rulment net are o existență certă. Fondul de rulment net nu este un capital distinct ci o modalitate de folosire a capitalurilor permanente. Totodată, fondul de rulment net reprezintă un instrument sugestiv al analizei financiare care prin comparare cu nevoia de active circulante oferă indicii asupra echilibrului financiar al întreprinderii.

2. Sporirea capitalului social (Sichigea N., Giurcă Vasilescu L.- Gestiunea financiară a întreprinderii. Teorie și aplicații, Ed. Universitaria, Craiova, 2007, pag. 55-62)

Capitalul social prevăzut la înființarea firmei poate fi modificat ulterior, în funcție de necesitățile și politica de finanțare a acesteia.

I. Astfel, capitalul social poate fi majorat pe parcursul desfășurării activității prin mai multe procedee:

- a) emisiunea de noi acțiuni;
- b) încorporarea de rezerve sau profituri nerepartizate;
- c) conversia datoriilor;
- d) Plata dividendelor în acțiuni
- e) absorbția totală sau parțială a unei altei firme.

a) **Emisiunea de noi acțiuni** este o modalitate puțin agreată de acționarii existenți deoarece prin apariția unor noi acționari, ei pot pierde controlul asupra societății. De aceea emisiunea de noi acțiuni este o soluție acceptată de adunarea generală a acționarilor atunci când nu există alte posibilități de finanțare.

Conform legislației din România, emisiunea de noi acțiuni se poate face numai la un preț mai mare sau egal cu valoarea nominală. După emisiune, se va forma un *curs bursier nou* al acțiunilor care se determină astfel:

$$C_{bn} = \frac{N_a \times C_{ba} + n \times P_e}{N_a + n}$$

în care:

- C_{bn} - cursul bursier după emisiunea de noi acțiuni;
- N_a - numărul de acțiuni aflate în circulație înainte de emisiune;
- C_{ba} - cursul bursier al acțiunilor înregistrat anterior emisiunii de noi acțiuni;
- n - numărul de acțiuni nou emise;
- P_e - prețul de emisiunea al noilor acțiuni.

Acțiunile nou emise se oferă, în primul rând, spre subscriere acționarilor existenți, proporțional cu numărul acțiunilor pe care le dețin și cu obligația ca aceștia să-și exercite dreptul preferențial de subscriere într-un interval de timp stabilit de AGA. După expirarea acestui termen, dacă acționarii existenți nu au optat, acțiunile vor putea fi subscrise public.

Dreptul de subscriere constituie un mijloc de protecție a intereselor vechilor acționari, deoarece exercitarea sa asigură evitarea reducerii beneficiilor obținute de aceștia ca rezultat al creșterii numărului de acțiuni. De asemenea, prin exercitarea dreptului de preferință, vechii acționari își mențin cota de capital investită în firmă și, ca rezultat, puterea de control asupra activității acesteia.

Dreptul de subscriere (ds) reprezintă de fapt, pierderea de valoare a acțiunii vechi cu care va fi recompensat deținătorul acesteia pentru a nu fi afectat de majorarea capitalului și se determină astfel:

$$ds = C_{ba} - C_{bn} = \frac{(C_{ba} - P_e) \times n}{N_a + n}$$

Vechii acționari au dreptul preferențial de a achiziționa noi acțiuni emise de firmă, la prețul de emisiune, dacă dețin un număr de drepturi de subscriere (N_{ds}), determinat ca raport între numărul de acțiuni vechi (N_a) și cel de acțiuni noi (n), astfel:

$$N_{ds} = \frac{N_a}{n}$$

În funcție de modul diferit de subscriere al acțiunilor prin aport în numerar sau în natură, se vor produce influențe financiare diferite în activitatea întreprinderii:

- dacă subscrierea acțiunilor s-a făcut prin *aport în numerar*, se realizează o îmbunătățire a structurii financiare în sensul creșterii capitalurilor proprii în defavoarea celor împrumutate. Prin urmare, are loc o creștere a capitalului permanent și a fondului de rulment net și o îmbunătățire a lichidității întreprinderii;

- dacă sporirea capitalului social se face prin *aport în natură*, într-o primă fază, echilibrul financiar rămâne neschimbat deoarece cresc, în același timp, atât capitalul social cât și activele imobilizate. Dar creșterea capacității de producție sau comercializare prin încorporarea noilor imobilizări corporale conduce la creșterea necesarului de active circulante, a necesarului de fond

de rulment, ceea ce necesită și asigurarea surselor (fie emisiunea de alte acțiuni în numerar, fie credite pe termen scurt).

b) *Încorporarea de rezerve sau profituri nerepartizate* este o modalitate de sporire a capitalului social care nu afectează structura financiară, ci numai structura capitalurilor proprii, prin creșterea capitalului social și reducerea cu aceeași sumă a rezervelor, rezultatelor și fondurilor proprii. Nu pot fi încorporate în capitalul social rezervele legale, beneficiile sau primele de emisiune.

Sporirea capitalului social prin încorporarea rezervelor și rezultatelor se poate realiza prin două modalități:

◆ prin creșterea valorii nominale a acțiunilor existente în schimbul unor noi aporturi în numerar și/sau în natură;

◆ prin creșterea numărului de acțiuni care se distribuie gratuit acționarilor existenți.

Fiecare din aceste modalități produc influențe financiare diferite, astfel:

- creșterea valorii nominale a acțiunilor existente nu va modifica numărul acțiunilor întreprinderii. Deci, pe piața financiară prețul acțiunilor rămâne același, modificându-se numai rata dividendului pe acțiune, nu și dividendul ca atare;

- creșterea numărului de acțiuni poate conduce la scăderea cursului acțiunilor, care se poate determina astfel:

$$C_{bn} = \frac{N_a \times C_{ba}}{N_a + n}$$

în care:

C_{bn} - cursul bursier după emisiunea de noi acțiuni;

C_{ba} - cursul bursier al acțiunilor înregistrat anterior emisiunii de noi acțiuni;

N_a - numărul de acțiuni aflate în circulație înainte de emisiune;

n - numărul de acțiuni nou emise.

În cazul emisiunii de noi acțiuni, vechii acționari beneficiază de anumit număr de *drepturi de atribuire* (da), a căror valoare se determină astfel:

$$da = C_{ba} - C_{bn} = \frac{C_{ba} \times n}{N_a + n}$$

Numărul drepturilor de atribuire se determină prin raportarea numărului de acțiuni vechi (N_a) la numărul acțiunilor noi (n), astfel:

$$N_{da} = \frac{N_a}{n}$$

c) *Conversia datoriilor întreprinderii*, presupune creșterea capitalului social prin încorporarea datoriilor, compensarea unor creanțe lichide și exigibile asupra societății cu acțiuni ale acesteia.

Creșterea capitalului social prin încorporarea datoriilor se face numai cu acceptul furnizorilor și creditorilor întreprinderii, prin renunțarea acționarilor existenți la dreptul lor preferențial de subscriere. Această transformare a datoriilor pe termen scurt în capital are ca efect creșterea fondului de rulment prin creșterea capitalului social, creștere care este asimilată unei emisiuni de acțiuni în numerar dacă este vorba de creanțe lichide, datorii față de creditori și creșterii aportului în natură la capitalul social dacă este vorba de creanțe în natură, față de furnizori. Această operație prezintă avantaje atât pentru societate, care evită în acest mod efectele unei datorii ce implică eforturi financiare, cât și pentru creditori care devin acționari, cu toate drepturile ce le conferă această calitate. Totodată prin îmbunătățirea raportului între capitaluri proprii și capitaluri împrumutate se creează o premisă pentru o îndatorare viitoare.

Forma consacrată de transformare a datoriilor în capital social o reprezintă *conversia obligațiunilor convertibile în acțiuni*, pe baza unei proporții de conversie stabilită în momentul emiterii acestui gen de obligațiuni. De fapt, creșterea de capital prin conversia datoriilor este specifică firmelor mari, care au dreptul de a emite obligațiuni.

O formă specială o reprezintă *consolidarea datoriilor* întreprinderii prin transformarea datoriilor pe termen scurt în datorii pe termen lung, ce are ca efect într-o primă fază, modificarea

structurii capitalului împrumutat și amânarea scadențelor de plată (o îmbunătățire indirectă a lichidității), iar într-o a doua fază, creșterea capitalului permanent și implicit, a fondului de rulment, respectiv îmbunătățirea echilibrului financiar.

d) Plata dividendelor în acțiuni care are ca efect diminuarea datoriilor pe termen scurt și creșterea capitalului social și implicit a capitalului propriu cu efect asupra lichidității și echilibrului financiar al întreprinderii.

e) Absorbția totală sau parțială a altei societăți comerciale care are ca efect cumulara părții de capital social al societății absorbite. Prin urmare, vor crește capitalurile proprii și permanente, se va îmbunătăți structura financiară și lichiditatea firmei.

3. Regimuri de amortizare utilizate în România (Sichiga N., Giurcă Vasilescu L.- Gestiunea financiară a întreprinderii. Teorie și aplicații, Ed. Universitaria, Craiova, 2007, pag. 162-167)

Imobilizările necorporale se amortizează astfel:

- cheltuielile de constituire se amortizează într-o perioadă de cel mult 5 ani;
- cheltuielile de dezvoltare se amortizează pe perioada contractului sau pe durata de utilizare, după caz;

- concesiunile, brevetele, licențele, mărcile comerciale, drepturile și activele similare se amortizează pe perioada contractului sau pe durata prevăzută pentru utilizarea lor de către deținător, după caz;

- programele informatice se amortizează pe o perioadă de 3 ani;
- în cazul în care fondul comercial este tratat ca un activ - ca urmare a achiziției de către entitate a acțiunilor altei entități - se au în vedere următoarele prevederi:

- a) fondul comercial se amortizează, de regulă, în cadrul unei perioade de maximum 5 ani;
- b) totuși, entitățile pot să amortizeze fondul comercial în mod sistematic într-o perioadă de peste 5 ani, cu condiția ca această perioadă să nu depășească durata de utilizare economică a activului.

Imobilizările corporale se amortizează astfel:

- terenurile, lacurile, bălțile și iazurile *nu* se supun amortizării, ci numai *investițiile* efectuate pentru amenajarea terenurilor, lacurilor, bălților, iazurilor și pentru alte lucrări similare se recuperează pe calea amortizării, prin includerea în cheltuielile de exploatare într-o perioadă hotărâtă de consiliul de administrație sau responsabilul cu gestiunea patrimoniului;

- mijloacele fixe, prin utilizarea unuia din următoarele regimuri: amortizarea liniară; amortizarea degresivă; amortizarea accelerată. Regimul de amortizare pentru un mijloc fix amortizabil se determină conform următoarelor reguli:

- a) în cazul construcțiilor, se aplică metoda de amortizare liniară;
- b) în cazul echipamentelor tehnologice, respectiv al mașinilor, uneltelor și instalațiilor, precum și pentru computere și echipamente periferice ale acestora, contribuabilul poate opta pentru metoda de amortizare liniară, degresivă sau accelerată;

- c) în cazul oricărui alt mijloc fix amortizabil, contribuabilul poate opta pentru metoda de amortizare liniară sau degresivă.

a) Amortizarea liniară se aplică, cu preponderență, în toate ramurile economice, în funcție de duratele și cotele de amortizare analitice reglementate.

În cazul metodei de amortizare liniară, amortizarea (A) se stabilește prin aplicarea cotei de amortizare liniară (N_1) la valoarea de intrare (V_i) a mijlocului fix amortizabil:

$$A = V_i \cdot N_1$$

Cota de amortizare liniară se calculează raportând numărul 100 la durata normală de utilizare a mijlocului fix:

$$N_1 = \frac{100}{D_n}$$

în care:

D_n = durata normală de utilizare.

b) Amortizarea degresivă este o variantă a sistemului accelerat cu normă constantă și valoare de amortizat descrescătoare. Aplicarea metodei presupune parcurgerea următoarelor etape:

- se determină cota de amortizare degresivă (N_d) prin multiplicarea cotei liniare cu coeficientul prevăzut de lege (c):

$$N_d = N_l \cdot c$$

Pentru multiplicare sunt prevăzuți următorii coeficienți:

- 1,5 pentru mijloacele fixe cu durata de utilizare 2-5 ani;
- 2,0 pentru mijloacele fixe cu durata de utilizare 5-10 ani;
- 2,5 pentru mijloacele fixe cu durata de utilizare >10 ani.

- se determină amortismentul anual prin aplicarea cotei de amortizare la valoarea contabilă (rămasă neamortizată) până în anul de utilizare în care amortizarea anuală rezultată este egală sau mai mică decât amortizarea anuală determinată prin raportul între valoarea rămasă de recuperat (V_m) și numărul de ani de utilizare rămași (n_r), astfel:

$$A_i \leq \frac{V_m}{n_r}$$

Din acel moment și până la expirarea duratei normale se folosește sistemul liniar de amortizare prin raportarea valorii rămase de recuperat la numărul de ani de utilizare rămași.

c) Amortizarea accelerată presupune următoarele:

- pentru primul an de utilizare, amortizarea nu poate depăși 50% din valoarea de intrare a mijlocului fix;

- pentru următorii ani de utilizare, amortizarea se calculează prin raportarea valorii ramase de amortizare a mijlocului fix la durata normală de utilizare rămasă a acestuia, conform regimului liniar.

4. Determinarea profitului (Sichigea N., Giurcă Vasilescu L.- Gestiunea financiară a întreprinderii. Teorie și aplicații, Ed. Universitaria, Craiova, 2007, pag. 265-270)

Rezultatul brut al exercițiului (profit sau pierdere) se determină ca **diferența între veniturile totale realizate și cheltuielile totale** efectuate în cursul exercițiului financiar.

În *veniturile totale* se includ:

a) *veniturile din exploatare* cuprind producția vândută; venituri din vânzarea mărfurilor; venituri din subvenții de exploatare; variația stocurilor de produse finite și a producției în curs de execuție; producția realizată de firmă pentru scopurile sale proprii și capitalizată și alte venituri de exploatare (venituri din despăgubiri, amenzi și penalități, venituri din donații și subvenții primite; venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital; venituri din subvenții pentru investiții, alte venituri din exploatare);

b) *veniturile financiare*, adică veniturile din interese de participare; venituri din alte investiții și împrumuturi care fac parte din activele imobilizate; venituri din dobânzi; alte venituri financiare;

c) *veniturile extraordinare*, respectiv din subvenții pentru evenimente extraordinare și altele similare.

În *cheltuielile totale*, aferente veniturilor realizate, se includ:

a) *cheltuielile de exploatare* cuprind cheltuielile cu materiile prime și materialele consumabile; alte cheltuieli externe (cu energia și apa); cheltuieli privind mărfurile; cheltuielile cu personalul; cheltuieli privind amortizările, provizioanele și ajustările pentru depreciere; alte cheltuieli de exploatare (cheltuieli cu lucrările și serviciile prestate de terți; cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate; cheltuieli cu despăgubiri, donații și activele cedate; etc.)

b) *cheltuielile financiare* cuprind ajustările de valoare privind imobilizările financiare și investițiile deținute ca active circulante; cheltuieli privind dobânzile; alte cheltuieli financiare

(pierderi din creanțe legate de participațiuni; cheltuieli privind investițiile financiare cedate; cheltuieli din diferențe de curs valutar; cheltuieli privind sconturile acordate; alte cheltuieli financiare);

c) *cheltuielile extraordinare* cuprind cheltuielile privind calamitățile și alte evenimente extraordinare.

Deci, rezultatul exercițiului se determină pe tipuri de activități (exploatare, financiare, extraordinare), astfel:

1) se determină rezultatul din exploatare (R_e) - profit sau pierdere din exploatare:

$$R_e = V_e - C_e$$

în care:

R_e = rezultatul din exploatare;

V_e = venituri din exploatare;

C_e = cheltuieli din exploatare.

Veniturile din exploatare se determină astfel:

$$V_e = CA \pm SPS + PI + S_e + AV_e$$

în care:

CA = cifra de afaceri;

SPS = soldul producției stocate (dacă este creditor se ia în calcul cu semnul +, dacă este debitor cu semnul -);

PI = producția imobilizată (producția realizată de firmă pentru scopurile sale proprii și capitalizată);

S_e = subvenții din exploatare;

AV_e = alte venituri din exploatare;

$$CA = PV + VVM$$

în care:

PV = producția vândută;

VVM = venituri din vânzarea mărfurilor;

În funcție de destinațiile producției, se poate calcula producția exercițiului (PE) astfel:

$$PE = PV \pm SPS + PI$$

Cheltuielile din exploatare se determină astfel:

$$C_e = CMV + CPE$$

în care:

CMV = costul mărfurilor vândute;

CPE = costul total al producției exercițiului;

$$CPE = CM + CP + A + AC_e$$

în care:

CM = cheltuielile materiale (materii prime și materiale consumabile; combustibil, energie, apă; alte cheltuieli materiale);

CP = cheltuieli cu personalul (salarii; asigurări și protecție socială);

A = cheltuieli privind amortizările, provizioanele, ajustările pentru depreciere;

AC_e = alte cheltuieli de exploatare.

2) Se determină rezultatul financiar (profit sau pierdere financiară):

$$R_f = V_f - C_f$$

în care:

R_f = rezultatul financiar;

V_f = venituri financiare;

C_f = cheltuieli financiare.

Prin însumarea rezultatului din exploatare și al rezultatului financiar se obține **rezultatul curent al exercițiului:**

$$R_c = R_e + R_f$$

3) Se determină rezultatul extraordinar al exercițiului (profit sau pierdere extraordinară):

$$R_{ex} = V_{ex} + C_{ex}$$

în care:

Rex = rezultatul extraordinar;

Vex = venituri extraordinare;

Cex = cheltuieli extraordinare.

4) Se determină rezultatul brut al exercițiului (RBE):

$$RBE = Re + Rf + Rex$$

sau: $RBE = VT - CT$

în care:

VT = venituri totale:

$$VT = Ve + Vf + Vex$$

CT = cheltuieli totale, exceptând impozitul pe profit :

$$CT = Ce + Cf + Cex$$

ECONOMIE MONETARĂ ȘI BANCARĂ

Bibliografie: M. Opreșcu și colaboratorii- Monedă, credit, bănci, Editura Sitech, Craiova, 2009, pg. 201-210

1. Criteriile de organizare a procesului de creditare

Organizarea procesului de creditare este o activitate complexă, în cadrul căreia mobilizarea resurselor bănești necesare satisfacerii unor nevoi de fonduri ale agenților economici, crearea de noi mijloace de plată în economie, dirijarea acestora în strânsă concordanță cu cerințele pieței, utilizarea lor și controlul asupra tuturor acestor laturi sunt concepute după anumite criterii și realizate într-un anumit cadru organizatoric, pe baza unor reglementări precise ale statului. Asemenea reglementări precise, și, în același timp, severe prin implicațiile lor, sunt o consecință a pragmatismului, a necesităților de stabilire a unor soluții sub impulsul cerințelor practicii de zi cu zi, și mai puțin a implementării tezelor vreunei școli sau ideologii. Oricum, experiența reunită a multor țări în dezvoltarea lor a relevat că, gradul de expansiune a creditului, mărimea lui, pot fi elemente care pot să tulbure echilibrul economic, în condițiile în care resursele de creditare sunt de fapt limitate, iar posibilitățile de absorbție reale au și ele măsura lor.

În organizarea procesului de creditare, în cadrul unei economii libere, un rol deosebit revine băncilor care, delimitând intervenția lor, determină poziții date pentru agenții economici cu care vin în contact și cu care stabilesc raporturi. Libertatea agenților economici constă numai în a accepta regulile jocului, dacă doresc să participe. Normele de reglementare și control al creditului vizând numai comportamentul băncilor și instituțiilor de credit, pot fi considerate în primul rând o reglementare profesională, de breaslă, dar apărându-se interesele băncilor, se apără de fapt interesele generale ale economiei naționale.

Aflate în strânsă legătură cu emisiunea monetară, dimensiunile creditului interesează în mod deosebit statul. De fapt, aici se angajează și se îmbină, deopotrivă, interese ale statului cu cele ale băncilor, mijlocite de regulă de banca de emisiune, care în toate țările dezvoltate, este proprietate și instrument de acționare economică a statului. Rolul statului decurge din obligația sa de a proteja pe toți operatorii și agenții economici, de a asigura condiții în acest sens și printr-o circulație monetară stabilită și printr-un volum de credit adecvat.

Sub influența acestor determinante, reorganizarea sistemului de credit în țara noastră are la bază o serie de criterii distincte, dar corelate. Asemenea criterii se referă la: natura complexă a procesului de creditare, destinația precisă, garantarea materială și rambursarea la termen a creditului. Existența și funcționarea acestor criterii constituie o necesitate firească, date fiind implicarea largă a agenților economici, a populației, a băncilor cât și rolul motor al creditului în funcționarea mecanismului economic.